

Львівська
Педагогічна
Спільнота

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВИКЛИКИ
СУЧАСНОСТІ: ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ
ТА НОВІТНІ ПЕРСПЕКТИВИ»**

16-17 ГРУДНЯ 2011 Р.

ЛЬВІВ 2011

УДК 37.01159.9
ББК 74188
Р-68

«Психолого-педагогічні виклики сучасності: шляхи розв'язання та новітні перспективи». Матеріали міжнародної науково - практичної конференції. (м. Львів, Україна, 16 – 17 грудня 2011 року). – Львів: Львівська педагогічна спільнота. 2011. - с.104.

ii

УДК 37.0+159.9
ББК 74+88
Р-68

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Психолого-педагогічні виклики сучасності: шляхи розв'язання та новітні перспективи». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ.....	9
Боровцова М.С.	9
ПСИХОЛОГІЧНІ ТРУДНОЩІ У СТАНОВЛЕННІ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧОЛОВІКІВ	
Жук Н.В.	10
ОСОБИСТІСНЕ ЗДОРОВ'Я ЯК СКЛАДОВА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я	
Мороз Л.І.	12
ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМЦЯ	
Максимець С.М., Король Л.М.	13
ЗМІ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ	
Марцинишин Дз.І.	15
РОЗУМІННЯ ФЕНОМЕНУ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В МЕЖАХ ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ	
Поліщук С.А.	17
ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ЯКОСТІ ЖИТТЯ У ДОРΟΣЛОСТІ	
Казаннікова О.В.	18
ЕМПАТІЯ ЯК СОЦІАЛЬНО – ПСИХОЛОГІЧНА ВЛАСТИВІСТЬ ПЕДАГОГА	
Лось О.М.	20
АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ САМОВИЗНАЧЕННЯ СУДЕНТІВ У ПЕРІОД АДАПТАЦІЇ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВУЗУ	
СЕКЦІЯ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В ОСВІТІ (ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ, ВІКОВОЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ІН.).....	22
Барган І.І.	22
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ПІДНОРМАТИВНИМ ПСИХІЧНИМ РОЗВИТКОМ	
Воронюк І.В.	24
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОСТІ УЧНІВ	
Гопка О.М.	26
ВОКАЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТАРШОКЛАСНИКА	
Калька Н. М.	28
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНДИФЕРЕНТНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНИХ ДЕСТРУКЦІЙ ОСОБИСТОСТІ	
Малишева О.М.	30
ВИТОКИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ	
Матійків І. М.	31
ЕМОЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦЯ ПРОФЕСІЙ ТИПУ “ЛЮДИНА – ЛЮДИНА”: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОБЛЕМИ	
Мачушник О.Л.	33
ДО ПИТАННЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ	

Ніколайчук П. М.	35
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ	
Онуфрієва Л.А.	36
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ	
Циблюк Н. Ю.	38
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ В ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	
СЕКЦІЯ 3. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ	40
Полішук В.М.	40
СИМПТОМАТИКА ПЕРЕЖИВАНЬ ВІКОВИХ НОРМАТИВНИХ І НЕНОРМАТИВНИХ КРИЗ У ПІДЛІТКОВОМУ ТА ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	
Дучимінська Т.І.	41
ПОНЯТТЯ ПРО ЗАВЧЕНУ БЕЗПОРАДНІСТЬ ТА ЇЇ СТРУКТУРУ	
Манько Н.В.	43
ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ОВОЛОДІННЯ МОВЛЕННЕВОЮ ФУНКЦІЄЮ ДІТЬМИ НА ПЕРШОМУ РОЦІ ЖИТТЯ	
СЕКЦІЯ 4. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ	46
Ковальчук З.Я.	46
СТИЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ТА ЙОГО СКЛАДОВІ	
Грицюк Л.К.	48
ПРОЄКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА У ХОДІ ПІДГОТОВКИ ДО НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЬ	
Грицюк Л.К., Лякішева А.В.	50
РОЛЬ ОЦІНЮВАННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОГО ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ	
Лякішева А.В.	52
СОЦІАЛЬНО-АДАПТАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УМОВАХ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЗА КМСОН	
Остапенко О.М.	54
ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ	
СЕКЦІЯ 5. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МІЖЕТНІЧНИХ І МІЖКУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИН	56
Забудько Ю.М.	56
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИН	
Лазаренко Т. В.	57
ПЕРЕВОД КАК ОСОБЫЙ ВИД МЕЖКУЛЬТУРНОГО ОБЩЕНИЯ	

СЕКЦІЯ 6. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА	60
Бухаревич П.В.	60
ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ	
Вернигора Т.А.	62
ТИПИ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ	
Гусак А.В., Джигінас О.П., Олішук В.В.	63
ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ	
Куторжевська Л.І.	65
ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ВИХОВАНЦІВ ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	
Куторжевська С.А.	67
ПОЛТАВСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНИЙ МУЗЕЙ В.Г.КОРОЛЕНКА ЯК ОСЕРЕДОК ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЧЕСНОТ ШКОЛЯРІВ	
Куторжевська О.А.	68
ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ А.С.МАКАРЕНКА В УМОВАХ ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	
Ніколенко Л.М.	71
ДО ПИТАННЯ ПРО АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	
Скорик Б.С.	72
ВИХОВАННЯ ГАРМОНІЙНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ В КОЗАЦЬКИХ МОНАСТІРЯХ-ФОРТЕЦЯХ	
Шандрук С.І.	74
ПРОБЛЕМА ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ США	
СЕКЦІЯ 7. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ	77
Василик С. К., Торяник Л. Б.	77
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ СИСТЕМИ MOODLE	
Малихін А.О.	79
INTERNET-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЇ	
Полуденя Л.І.	81
ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ДИЗАЙНЕРА ІНТЕР'ЄСУ	
Шевчук О.В.	83
ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ У ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОМУ НАВЧАННІ ФІЗИКИ	
СЕКЦІЯ 8. СУЧАСНІ ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ	85
Бабаркіна Т. В.	85
ПОРІВНЯННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДИК ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	
Каракатеаніс Т.В.	87
МЕТОДИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ	

Маруфенко О.В.	88
ВОКАЛЬНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ: СТАН, ПРОТИРІЧЧЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
Рижа Т.О.	90
СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ МОВНИХ ВНЗ ДО ВЖИВАННЯ МОВИ, ЩО ВИВЧАЄТЬСЯ	
Рижа Т.О.	92
РОЗВИТОК АУДІТИВНИХ НАВИЧОК НА СТАРШИХ КУРСАХ МОВНИХ ВНЗ	
Рожко С.І.	93
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ ВОКАЛЬНОГО КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА З ДІТЬМИ	
Хільченко О. Г.	94
ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЕКОНОМІЧНОГО ВНЗ	

СЕКЦІЯ 9. ПЕРЕХІД ДО БАГАТОРІВНЕВОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ..... **97**

Алімасова Д. П.	97
ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ БАГАТОРІВНЕВОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ	

СЕКЦІЯ 10. УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ. СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ

Кірдан О.Л.	99
СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ» В СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНІЙ ДЕТЕРМІНАЦІЇ	
Карпюк Ю. А.	100
РИЗИКИ ТА ВИКЛИКИ В УПРАВЛІННІ СИСТЕМОЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ	

Мачушник О.Л.*асистент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології
Житомирського державного університету імені Івана Франка**м. Житомир, Україна***ДО ПИТАННЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ
АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ**

В ході професійної діяльності психологи вирішують велику кількість питань, пов'язаних із допомогою та розвитком особистості своїх клієнтів. Тому дана професія вимагає наявності ґрунтовних фахових знань, широкої ерудиції, бажання самовдосконалюватися та підвищувати свій професійний рівень, активності у пошуку необхідних знань та інформації і їх творче переосмислення. Значною у навчанні майбутніх психологів ми бачимо роль пізнавальної активності. Її наявність будить думку майбутніх фахівців, веде їх до отримання нових знань та вмінь. Звертають увагу на роль пізнавальної активності в процесі навчання учнів та студентів науковці психолого-педагогічного профілю, вивчаючи її структуру [3, с. 5-17], досліджуючи вплив спілкування на розвиток пізнавальної активності [2, с. 18-35], гри [1, с. 50-60], визначаючи зв'язок емоційної регуляції та пізнавальної активності [4, с. 135-141]. Пізнавальна активність переважно вивчалася на контингенті дошкільників та молодших школярів, праць, присвячених її вивченню у інші вікові періоди, дещо менше. Серед аналізованої літератури ми не знайшли робіт, що були спрямовані на дослідження пізнавальної активності у студентів-психологів.

Слід зазначити, що аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми пізнавальної активності показав існування різноманітних підходів щодо визначення природи даного явища. Однозначного його трактування у психолого-педагогічній науці досі немає. Пізнавальна активність розуміється авторами як пошукова, орієнтувально-дослідницька активність (А. Запорожець, М. Лісіна, Е. Соколов, Дж. Берлайн), як потреба у враженнях (Л. Божович), як творча активність (Я. Пономарьов, О. Тихомиров).

Зважаючи на те, що прямих шляхів вивчення пізнавальної активності поки ще не визначено і дана проблема є актуальною для підготовки фахівців, нами вивчались їх мотиви вибору професії, професійні інтереси та ставлення до професії, яка опановується. У дослідженні взяли участь 300 студентів – майбутніх психологів 1 – 5 курсів Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова та Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Провівши дослідження мотивів вибору професії студентів-психологів та їх задоволеності нею, ми виділили дві групи. Одна група студентів була впевнена у правильності свого вибору професії та виявляла бажання спробувати у ній свої сили. Вони отримали назву група А ("Впевнені у професійному виборі"). Студенти другої групи або демонстрували негативне

С. 34

ставлення до професії психолога, або ж вагалися. Їм ми присвоїли назву група Б ("Не впевнені у професійному виборі").

В цілому по вибірці до групи А увійшло 184 особи (61,3 %), до групи Б – 116 (38,7 %). Серед студентів 1 курсу групу А склали 68 осіб (68,7 %), групу Б – 31 (31,3 %). Студенти 3 та 5 курсів визначилися відповідно: 68 (61,8 %) і 42 (38,2 %) та 48 (52,7 %) і 43 (47,3 %). Ці результати вказують на деяке зниження впевненості у правильності вибору професії студентами залежно від їх навчання на певному курсі. Так, різниця у відсоткових значеннях чисельності групи А ("Впевнені у професійному виборі") між студентами 1 та 3 курсів складає 6,9 %, між 3 та 5 – 9,1 %, а між 1 та 5 – 16 %.

Оцінка студентами обох груп власної активності у підготовці до занять, знаходженні та оволодінні необхідними їм для успішної професійної підготовки знаннями виявила певні особливості. Студенти мали змогу оцінити власну активність за 5-бальною шкалою (від 1 до 5).

В цілому по вибірці найвищим балом оцінили свою активність 1,6 % студентів групи А та 0,8 % студентів групи Б; "добре" поставили собі 44 % студентів групи А та 23,3 % студентів групи Б; посередній бал виявився у 43 %

студентів групи А та 40,5 % студентів групи Б; низькі бали – у 10,3 % студентів групи А та 32,8 % студентів групи Б; найнижчим балом оцінили свою активність 1,1 % студентів групи А та 2,6 % студентів групи Б. Як бачимо, переважна більшість студентів групи А визначила свою активність у підготовці до занять, знаходженні та оволодінні необхідними їм для успішної професійної підготовки знаннями середніми та посередніми балами – 87 % респондентів. Студенти групи Б визнають, що їх активність є посередньою або низькою у 73,3 % відповідей.

Ми проаналізували самооцінку активності студентів у підготовці до занять відповідно до їх навчання на певному курсі. Серед студентів 1 курсу, які ввійшли до групи А ("Впевнені у професійному виборі"), найвищий бал поставили собі 1,5 % досліджуваних, "добре" – 58,8 %, "посередньо" – 30,9 %, низький бал виявився у 7,3 % осіб, найнижчий – у 1,5 %. Переважна більшість оцінок за активність (89,7 % досліджуваних) визначалася студентами у межах середніх та посередніх балів.

Серед студентів 3 курсу найвищий бал поставили собі 1,4 % досліджуваних, "добре" – 32,4 %, "посередньо" – 57,4 %, низький бал виявився у 8,8 % осіб, найнижчий бал взагалі не використовувався. У даному випадку у порівнянні із 1 курсом збільшилася кількість посередніх оцінок. Це, на нашу думку, може свідчити як про більш реальне оцінювання студентами своєї активності в порівнянні з 1 курсом, так і про власне зниження цієї активності.

Студенти 5 курсу дещо по-іншому використали представлені їм критерії. У них 79,2 % опитаних осіб скористалися оцінками "добре" та "посередньо" (по 39,6 % опитаних), найвищими та найнижчими балами (по 2,1 %) і низький бал використали 16,6 % опитаних.

Аналіз самооцінки студентів показав, що оцінки найвищого та найнижчого гатунку зустрічаються на різних курсах приблизно в однаковій кількості. А ось кількість балів "добре" ("4") зменшується від першого до п'ятого курсу – 58,8 % – 32,4 % – 39,6 %. Так само від курсу до курсу росте оцінювання своєї активності студентами у категоріях середніх та низьких балів.

Середній бал ("3") суттєво зростає від третини у першокурсників до половини у студентів 3 курсу (30,9 % – 57,4 %), зупиняючись у студентів 5 курсу біля позначки 39,6 %. Ростає і використання низького балу (7,3 % – 8,8 % – 16,6 %).

Порівняємо ці результати з результатами тих студентів, які ввійшли до групи Б ("Не впевнені у професійному виборі"). Студенти цієї групи в цілому визначають свою активність в категоріях низьких оцінок. Так, найвищий бал використали лише студенти 1 курсу (3,2 % осіб), студенти 3 і 5 курсів ним не скористалися. Оцінка "добре" знизилася від використання 29,1 % студентів на 1 курсі до 26,2 % – на 3 курсі та 16,3 % – на 5 курсі. Навпаки, суттєво збільшилася від 1 до 5 курсу кількість оцінок "посередньо" (41,9 % – 31 % – 48,8 %). Також питомою є вага низького балу (22,6 % – 40,5 % – 32,6 % відповідно від 1 до 5 курсу). Використання студентами найнижчого балу суттєво не змінюється від 1 до 5 курсу (3,2 % – 2,3 % – 2,3 %).

Як свідчать результати, студенти групи Б досить низько оцінюють власну активність і схильні обирати більш низькі бали, на відміну від студентів групи А. На нашу думку, студенти групи Б, обираючи низькі бали для самооцінки власної активності, вказують на її дійсно невисокий рівень через професійну невизначеність навіть наприкінці навчання у ВНЗ.

Результати порівняння отриманих даних від респондентів обох груп вказують на наявний зв'язок між впевненістю у правильному професійному виборі та пізнавальною активністю студентів. Ті студенти, що впевнені у виборі професійного шляху, в цілому більш відповідально ставляться до навчання та опанування професійними навичками. Вони більш активні та самостійні у пошуку необхідної для навчання інформації, ніж студенти, які не впевнені у своєму професійному виборі. Наше подальше дослідження спрямоване на поглиблення уявлення про пізнавальну активність, чинників, що її визначають, а також на розробку програми її розвитку у студентів-психологів.

Література:

1. Котырло В. К., Дуткевич Т. В. Роль совместной деятельности в формировании познавательной активности дошкольников / В. К. Котырло, Дуткевич Т. В. // Вопросы психологии. – № 2. – 1991. – С. 50-60.

С. 35

2. Лисина М. И. Развитие познавательной активности детей в ходе общения со взрослыми и сверстниками / М. И. Лисина // Вопросы психологии. – 1982. – № 4. – С. 18-35.

3. Матюшкин А. М. Психологическая структура, динамика и развитие познавательной активности / А. М. Матюшкин // Вопросы психологии. – 1982. – № 4. – С. 5-17.

4. Чебыкин А. Я. Об эмоциях, детерминирующих познавательную активность / А. Я. Чебыкин // Психологический журнал. – № 4. – Т. 10. – 1989. – С. 135-141.